

Hoe minimaal de hoeveelheid electriciteit was die aan elk gezin ter beschikking werd gesteld, bleek de lezer al toen wij het over 'Herrijzend Nederland' hadden: de zender spoorde alle luisteraars aan, de lampen in hun woning uit de doen wanneer zij hun radiotoestel aanzetten. Inderdaad, het vermogen dat in de Brabantse centrales kon worden opgewekt, was zeer aanzienlijk gedaald (tot ca. 8%). Al die centrales waren tevoren onderling verbonden geweest en van die verbindingen kon weer gebruik worden gemaakt toen de hoogspanningslijnen waren hersteld. Daar waar de centrales toen nog niet in gebruik konden worden genomen, werden de kleine eigen centrales van industriële bedrijven ingeschakeld, bij elkaar een zeventigtal. Al die kleine centrales moesten evenwel van steenkool worden voorzien en het vermogen dat zij opwekten, was gering. Men kwam er in Noord-Brabant pas wat beter voor te staan toen (maart '45) het Brabantse net met Geallieerde hulp een koppellijn had gekregen naar de centrale te Nijmegen, en vervolgens (april '45) toen een koppellijn was gereedgekomen naar een Belgische centrale bij Antwerpen. Voordien had men aan de industrie slechts een minieme hoeveelheid stroom kunnen leveren (in december '44 was de electriciteitstoe wijzing aan de Tilburgse bedrijven 7% van wat ze in de herfst van '40 was geweest) en voor de burgerij gold een strikte, uiterst krappe rantsoenering. Dat laatste betekende dat men elektrische kacheltjes evenmin kon gebruiken als gaskachels, zulks terwijl de meeste mensen ook al geen steenkolen in huis hadden.

★

Alleen in Zuid-Limburg had men na de bevrijding geen gebrek aan huisbrand (de voorraden steenkool lagen dichtbij) maar overal elders in het bevrijde Zuiden kwam de burgerij in de kou te zitten. Dat was in de bij uitstek natte maanden oktober en november al hoogst onaangenaam maar toen medio december de vorst inviel en wekenlang aanhield, ontstond een noodtoestand. Wat bij de bevrijding nog aan voorraden bij de groothandel aanwezig was, werd door het (geïmproviseerde) Rijkskolenbureau geblokkeerd: er waren ziekenhuizen en andere instellingen die persé verwarming moesten krijgen – daar gingen de voorraden naar toe. Huisbrand werd aan de burgerij pas weer in februari '45 toegewezen toen de steenkooltransporten uit Zuid-Limburg zowel per trein als per schip weer op gang waren gekomen. Vóór die eerste nieuwe toewijzing had men zichzelf moeten zien te redden. Zeer velen hadden dat gedaan